

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Rusų kalbos morfologija	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: doc. V. Makarova Kitas (-i):	Filologijos fakulteto Baltijos kalbų ir kultūrų instituto Slavistikos katedra

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
BA	Privalomasis

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Nuolatinės pagrindinės studijos	Rudens semestras	Rusų

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Mokėti rusų kalbą ne mažiau kaip B2 lygiu pagal Bendruosius Europos kalbų metmenis; turėti kalbotyros pagrindus (Kalbotyros įvadas)	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	64	66

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Ugdyti rusų kalbos lingvistinę, kalbinę ir komunikacinę kompetencijas; ugdyti kalbos sistemos suvokimą, analitinį ir kritinį mąstymą; gilinti žinias apie šiuolaikinės rusų kalbos žodžių sudėtį, darybos būdus, morfologinę sandarą ir gebėjimą jas taikyti sakytinėje ir rašytinėje kalboje; ugdyti taisyklingos rašybos įgūdžius.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
- susisteminti žinias apie rusų kalbos sandarą ir išplėsti specialisto filologo akiratį gramatinės reikšmės, kategorijos ir formos atžvilgiu;	Aiškinamosios, probleminės paskaitos, diskusijos	Darbas seminaruose, pasisakymai.
- atpažinti gramatines formas kontekste (formų analizė), sudaryti bet kokią kintamų kalbos dalių formą ir taisyklingai ją vartoti (formų sintezė);	Darbas poromis, grupėmis, atvejo analizė	Praktinės užduotys, darbas seminaruose, kontroliniai darbai.
- naudotis aiškinamaisiais ir gramatiniais žodžiais norint sužinoti žodžio gramatinės charakteristikas;	Atvejo analizė, pristatymas	Praktiniai įgūdžiai, pristatymas.
- taisyklingai rašyti, taikant įgytas morfologijos žinias.	Problemos sprendimas, argumentavimas	Pasisakymai, nuomonės pateikimas, kontroliniai darbai.

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Gramatikos samprata. Žymiausi rusų gramatikos mokslo tyrinėtojai ir kūrėjai. Žodžių daryba ir morfologija kaip gramatikos ir lingvistikos mokslo dalys.	2		2				4	4	Vadovėlių, gramatikų, žodynų lyginamoji analizė. Pristatymas.
2. Morfologijos objektas. Žodis kaip žodžio forma ir leksema. Žodžio gramatinės savybės. Gramatinė reikšmė, gramatinė kategorija, gramatinė forma.	2		2				4	6	Teorinės lit. skaitymas. Pratimai raštu ir žodžiu. Darbas su žodynu.
3. Rusų kalbos gramatinė sandara. Kalbos dalių skyrimo principai ir kriterijai. Savarankiškos ir tarnybinės kalbos dalys. Šiuolaikinė kalbos dalių sistema: daryba, kaityba, morfologinė analizė	4		4				8	6	Teorinės lit. skaitymas. Darbas su schemomis.

4. Šiuolaikinė kalbos dalių sistema: vardažodžių kaityba, morfologinė analizė	6		4				10	12	Teorinės lit. skaitymas. Morfologinė analizė – darbas grupėmis.
5. Šiuolaikinė kalbos dalių sistema: veikmažodžių kaityba, morfologinė analizė	6		4				10	12	Teorinės lit. skaitymas. Morfologinė analizė – darbas grupėmis.
6. Šiuolaikinė kalbos dalių sistema:rieveiksmių kaityba, morfologinė analizė	4		6				10	8	Teorinės lit. skaitymas. Aptarimas, ind.darbas.
7. Tarnybinės kalbos dalys; ištiktukai, jaustukai, modaliniai žodžiai.	4		6				10	10	Pratimai raštu ir žodžiu. Aptarimas. Kontr. d.
8. Apibendrinimas. Pasiruošimas egzaminui ir jo laikymas	4		4				8	8	Aptarimas. Kartojimas. Egzamino testas
Iš viso	32		32				64	66	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
1. Kontrolinis darbas № 1	30%	Spalis	Testas: atvirojo tipo užduotys. Vertinimas 10 balų sistema.
2. Kontrolinis darbas № 2	30%	Gruodis	Morfologinė analizė. Vertinimas 10 balų sistema.
3. Egzamino testas	40%	Sausis	Testas: atvirojo tipo klausimai ir atvirojo bei uždarojo tipo užduotys. Vertinimas 10 balų sistema.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
H. C. Валгина (ред.)	2008	Современный русский язык.		М.: Логос [Электронный ресурс] Режим доступа: https://studfiles.net/preview/39539/
Е. И. Диброва(ред.);	2011	Современный русский литературный язык. Часть 1.	4-е изд.	М.: Академия
П. А. Лекант (ред.)	2017	Современный русский литературный язык. Часть 1.	5-е изд.	М.: Юрайт
П. А. Лекант (ред.)	2023	Современный русский язык.	5-е изд.	М.: Юрайт [Электронный ресурс] Режим доступа: https://urait.ru/bcode 510786
К. Мустейкис (ред.)	1995	Современный русский литературный язык. Часть 1.		Vilnius: Моклас
М. Дудорова, М. Слаутина (сост.)	2014	Современный русский язык. Морфология. Практикум.		Екатеринбург: Уральский федеральный университет [Электронный ресурс] Режим доступа: https://rucont.ru/efd/292961 ;
М. Дудорова, М. Слаутина (сост.)	2018	Современный русский язык. Морфология. Практикум.		http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/28839/1/978-5-7996-1263-4_2014.pdf М.: Флинта
П. А. Лекант (ред.)	2018	Русский язык. Сборник упражнений.		М.: Юрайт
Papildoma literatūra				
	1980; 1970; 1990	Русская грамматика.	Т. I	М.: Наука
В.В.Виноградов	1972; 1986; 2001	Русский язык. Грамматическое учение о слове	2-е изд. 3-е изд. 4-е изд.	М.: Высшая школа М.: Высшая школа М.: Русский язык
J. Brazauskienė	2003	Praktinė rusų kalbos gramatika		Vilnius: Gimtinė
В. И. Максимов	2010	Грамматический справочник. Традиционно-системное и функционально-системное описание русской грамматики.		Санкт-Петербург: Златоуст

Atnaujinta 2025-03-26

ОПИСАНИЕ ПРЕДМЕТА (МОДУЛЯ) ОБУЧЕНИЯ

Название предмета (модуля)	Код
Морфология современного русского языка	

Преподаватель (-и)	Подразделение (-я)
Координирующий: доц. В. Макарова	Филологический факультет, Институт языков и культур Балтийского региона, Кафедра славистики
Другой (-ие):	

Степень обучения	Тип предмета (модуля)
I (БА)	обязательный

Форма обучения	Период обучения	Язык (-и) обучения
Стационарная / лекции и семинары	Осенний семестр (3)	Русский

Требования к изучающим	
Предварительные требования: владеть русским языком на уровне В2, прослушать курс Введение в языкознание.	Дополнительные требования (если есть): нет

Объем предмета (модуля) в кредитах	Вся нагрузка работы студента	Часы контактной работы	Часы на самостоятельную работу
5	130	64	66

Цель предмета (модуля): компетенции, развиваемые программой обучения		
Формировать лингвистическую, языковую и коммуникативную компетенции; формировать представление о грамматической системе русского языка, развивать аналитическое и критическое мышление; углублять знания о составе русского слова, способах словообразования, морфологическом строе современного русского языка и развивать умения применять их при исследовательском анализе языковых фактов и употреблении языка в устной и письменной речи; совершенствовать навыки правописания.		
Результаты предмета (модуля)	Методы обучения	Методы оценки
- умение систематизировать знания о строе СРЯ; - расширение кругозора специалиста-филолога с точки зрения понятий грамматического значения, категории и формы; - умение распознать грамматические формы в контексте (анализ формы), образовать любую форму изменяющихся частей речи и правильно её употребить (синтез формы); - умение пользоваться толковыми и грамматическими словарями с целью получения информации о грамматических характеристиках слова; - умение продуцировать правильную устную и письменную речь, применяя полученные знания по морфологии СРЯ.	Объяснение материала, проблемные лекции, семинары, коллоквиум; Методы активного обучения и изучения (дискуссии, работа в группах); Чтение теоретической учебной и научной литературы.	Текущее оценивание: практические задания, самостоятельные работы, работа на семинарах. Итоговое оценивание: контрольные работы, коллоквиум, экзаменационный тест.

Темы	Часы контактной работы						Время и задания самостоятельного обучения	
	Лекции	Консультации	Семинары	Практические занятия	Лабораторные работы	Практика	Вся контактная работа	Самостоятельная работа
1. Что такое грамматика. Словообразование и морфология как части грамматики и лингвистики. Известные учёные-грамматисты.	2		2				4	4
2. Объект морфологии. Слово как лексема и словоформа. Грамматические свойства слова. Грамматическое значение, грамматическая категория, грамматическая	2		2				4	6

форма.									грамматическом словарях.
3. Грамматический строй русского языка. Принципы и критерии выделения частей речи. Знаменательные и служебные части речи. Современная система частей речи: словообразование, словоизменение, морфологический анализ.	4		4				8	6	Чтение теор. л-ры. Работа со схемами.
4. Современная система частей речи: имена (образование, изменение). Морфологический анализ.	6		4				10	12	Чтение теор. л-ры. Самост. работа.
5. Современная система частей речи: глагол (образование, изменение). Морфологический анализ.	6		4				10	10	Чтение теор. л-ры. Работа в группах.
6. Современная система частей речи: наречие (образование). Морфологический анализ.	4		6				10	8	Чтение теор. л-ры. Задания устные и письменные.
7. Служебные части речи; междометия, звукоподражания, модальные слова.	4		6				10	10	Чтение теор. л-ры. Задания устные и письменные. Контр. р. №2 (морфология).
8. Обобщение. Подготовка к экзамену.	4		4				8	8	Экзамен - тест.
Всего	32		32				64	66	

Стратегия оценки	Доля в проц.	Время отчета	Критерии оценки
1. Контрольная работа №1	30%	октябрь	Тест: задания открытого типа. Оценка по шкале в 10 баллов.
2. Контрольная работа № 2.	30%	декабрь	Морфологический анализ. Оценка по шкале в 10 баллов.
3. Экзамен – тест.	40%	январь	Тест: вопросы открытого типа и задания открытого и закрытого типа (теория и практика). Оценка по шкале в 10 баллов.

Автор	Год издания	Название	№ периодического издания или том издания	Место издания и издательство или интернетный адрес
Обязательная литература				
Н. С. Валгина (ред.)	2008	Современный русский язык.		М.: Логос [Электронный ресурс] Режим доступа: https://studfiles.net/preview/395390/
Е. И. Диброва(ред.);	2011	Современный русский литературный язык. Часть 1.	4-е изд.	М.: Академия
П. А. Лекант (ред.)	2017	Современный русский литературный язык. Часть 1	5-е изд.	М.: Юрайт
П. А. Лекант (ред.)	2023	Современный русский язык	5-е изд.	М.: Юрайт [Электронный ресурс] Режим доступа: https://urait.ru/bcode 510786
М. Дудорова, М. Слаутина (сост.)	2014	Современный русский язык. Морфология. Практикум.		Екатеринбург: Уральский федеральный университет [Электронный ресурс] Режим доступа: https://rucont.ru/efd/292961 ;
М. Дудорова, М. Слаутина (сост.)	2018	Современный русский язык. Морфология. Практикум.		http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/28839/1/978-5-7996-1263-4_2014.pdf М.: Флинта
В. И. Максимов	2010	Грамматический справочник. Традиционно-системное и функционально-системное описание русской грамматики.		Санкт-Петербург: Златоуст
Дополнительная литература				
	1980; 1970; 1990	Русская грамматика.	Т.1	М.: Наука
В. В. Виноградов	1992; 1986; 2001	Русский язык. Грамматическое учение о слове.	2-е изд. 3-е изд. 4-е изд.	М.: Высшая школа М.: Высшая школа М.: Русский язык
М. А. Шелякин	2001	Функциональная грамматика русского языка.		М.: Русский язык

Обновлено 26-03-2025